

# Ježíšova podobenství

MAREK 4,1–34

## Texty na tento týden

Mk 4,1–34; Jk 1,21; Iz 6,1–13; Ž 104,12; Da 4,10–12

## Základní verš

*„Řekl jim také: ‚Dávejte pozor na to, co slyšíte! Jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám, a ještě přidá. Neboť kdo má, tomu bude dáno, a kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.“*  
(Mk 4,24.25)

Tento týden se budeme věnovat studiu podobenství ve čtvrté kapitole Evangelia podle Marka. Marek má nejméně podobenství ze všech *synoptických* evangelií (Matouš, Marek a Lukáš).

Učenci se staletí dohadují, jaký je význam Ježíšových podobenství. Kladou si otázky, jak podobenství vykládat, co znamenají, proč je Ježíš používal, jaká ponaučení měla odhalit, zda jde o alegorii, nebo je třeba brát je doslovně.

Je zřejmé, že tento týden neodpovíme na všechny uvedené otázky. Přezkoumáme však alespoň podobenství ve 4. kapitole a s prosbou o Boží milost se budeme snažit pochopit, co nám v nich chtěl Ježíš říci.

Marek 4. kapitola obsahuje pět podobenství: o rozsévači, o světle, o správném „měření“ (souzení), o zasetém semenu a hořčičném zrně. Většina kapitoly se věnuje podobenství o rozsévači. Nejprve toto podobenství zazní, pak Ježíš vysvětlí, proč učí v podobenstvích, a nakonec podobenství vysvětlí. Těmto třem bodům se budeme věnovat v neděli, pondělí a úterý. Ve zbytku týdne se budeme věnovat dalším čtyřem podobenstvím.

## Osnova lekce

Při studiu čtvrté kapitoly Markova evangelia se zaměříme nejen na několik specifických „podobenství“, která Ježíš svým posluchačům vyprávěl, ale i na to, proč vůbec učil a kázal touto metodou.

- ▶ Mk 4,1–20: Podobenství o rozsévači
  - Vyprávění podobenství (neděle)
  - Jeho výklad (pondělí)
  - Důvod řeči v podobenstvích (úterý)
- ▶ Mk 4,21–23: Podobenství o světle a správném „měření“ (středa)
- ▶ Mk 4,26–34: Dvě podobenství o růstu semene (čtvrtek)

## PODOBENSTVÍ O ROZSÉVAČI

<sup>3</sup>„Slyšte! Vyšel rozsévač rozsívat. <sup>4</sup>Když rozsíval, padlo některé zrno podél cesty, a přiletěli ptáci a sezobali je. <sup>5</sup>Jiné padlo na skalnatou půdu, kde nemělo dost země, a hned vzešlo, protože nebylo hluboko v zemi. <sup>6</sup>Ale když vyšlo slunce, spálilo je; a protože nemělo kořen, uschlo. <sup>7</sup>Jiné zase padlo do trní; trní vzrostlo, udusilo je, a zrno nevydalo úrodu. <sup>8</sup>A jiná zrna padla do dobré země a vzcházela, rostla, dávala úrodu a přinášela užitek třicetinasobný i šedesátinasobný i stonásobný.“ <sup>9</sup>A řekl: „Kdo má uši k slyšení, slyš!“ (Mk 4,3–9)

### Osobní studium

Přečtete si text Mk 4,1–9. Co se děje se zase-tými zrny v různých druzích půdy?

Při čtení Ježíšových podobenství se čtenáři často snaží co nejrychleji přejít k výkladu, který podává Ježíš. Má to svůj smysl, vždyť cílem příběhů je naučit posluchače nějakou duchovní pravdu pro křesťanský život. Někdy však Ježíš svá podobenství nevysvětluje a končí je jen krátkými komentáři, jako například: „S Božím královstvím je to tak, jako...“ nebo „Kdo má uši k slyšení, slyš!“

Je však dobré příliš při čtení podobenství nespěchat. Raději se zamysleme a pokusme se analyzovat samotný příběh, abychom zachytili směry, kterými ukazují různé linky jeho vyprávění. Když to uděláme s podobenstvím o rozsévači, získáme spoustu postřehů. Zrnko je v každém případě stejné, ale padá do čtyř různých typů půdy. Typ půdy je důležitým aspektem toho, co se se zrnkem stane. Namísto jednoho souvislého příběhu tvoří podobenství čtyři samostatné příběhy, z nichž každý přináší relativně samostatnou a ucelenou výpověď. S kaž-

dým dalším příběhem se prodlužuje doba potřebná k jeho dokončení.

Zrno, které padlo na kraj cesty, okamžitě vyzobali ptáci. „Když rozsíval, padlo některé zrno podél cesty, a přiletěli ptáci a sezobali je“ (Mk 4,4).

Zrnu, které padne na skalnatou půdu, trvá několik dní nebo týdnů, než je zcela jasné, že neuspělo – spálí ho slunce.

Zrnu, které padne na zaplevelenou půdu, trvá ještě déle, než se ukáže, že nepřinese užitek a udusí ho trní.

Zrnu, které padne do kvalitní půdy, trvá nejdéle ze všech, pravděpodobně celé vegetační období, než přinese mnohonásobnou úrodu.

Tři z příběhů mluví o nezdaru. Pouze ten poslední mluví o úspěchu, o dobré a hojné úrodě. Výpovědi jsou stále delší a stále delší je i časový úsek, který popisují. Spolu se skutečností, že úspěšně končí pouze jeden příběh, si uvědomujeme, že podobenství ukazuje na jedné straně na velké riziko nezdaru a na druhé straně na bohatý výsledek úspěchu.

Zdá se, že podobenství poukazuje na cenu učednictví a s ním související rizika, ale také na bohatou odměnu za následování Ježíše.

### Aplikace

Jaká další duchovní naučení můžeme poznat při pozorování přírody?

## JEŽÍŠŮV VÝKLAD

<sup>13</sup>Řekl jim: „Nerozumíte tomuto podobenství? Jak porozumíte všem ostatním? <sup>14</sup>Rozséváč rozsívá slovo. <sup>15</sup>Toto jsou ti podél cesty, kde se rozsívá slovo: Když je uslyší, hned přichází satan a bere slovo do nich zaseté. <sup>16</sup>A podobně ti, u nichž je zaseto na skalnatou půdu: Ti slyší slovo a hned je s radostí přijímají. <sup>17</sup>Nezakorení v nich však a jsou nestáli; když pak přijde tíseň nebo pronásledování pro to slovo, hned odpadají. <sup>18</sup>U jiných je zaseto do trní: Ti slyší slovo, <sup>19</sup>ale časné starosti, vábivost majetku a chtivost ostatních věcí vnikají do nitra a dusí slovo, takže zůstane bez úrody. <sup>20</sup>A pak jsou ti, u nichž je zaseto do dobré země: Ti slyší slovo, přijímají je a nesou úrodu třicetnásobnou i šedesátinásobnou i stonásobnou.“ (Mk 4,13–20)

### Osobní studium

Ježíš dokončil své podobenství, ale bezprostředně k němu nedal žádné vysvětlení. Podle textu (Mk 4,1) Ježíš vyprávěl podobenství před „velikým zástupem“. Teprve později v mnohem menším kruhu (Mk 4,10) smysl podobenství vysvětlil.

Jak Ježíš podle úvodních veršů (Mk 4,13–20) vložil podobenství o rozséváči?

Ježíš interpretuje podobenství tak, že identifikuje vnější věci, které označuje řada detailů v podobenství. Jeho výklad naznačuje, že příběh je volnou alegorií s odkazy na skutečný svět, ne nutně na každý jednotlivý detail.

Ježíš označuje zrno jako „slovo“. Jedná se o odkaz na Boží slovo, jak ho kázal Ježíš. Apoštol Jakub píše: „A proto odstraňte veškerou špínu a přemíru špatnosti a v tichosti přijměte zaseté slovo, které má moc spasit vaše duše“ (Jk 1,21).

Různé půdy představují různé typy posluchačů. V Ježíšově výkladu „slovo“ slyší každý. To znamená, že zrno je zaseto do každého druhu půdy. Odezva na slyšené je však různá. Půda na kraji silnice je tvrdá a ptáci

velmi rychle zrna sezobou. Ježíš to spojuje se satanovou snahou připravit lidi o pravdu. Skalnatá půda má malou hloubku a v této souvislosti Ježíš mluví o lidech s mělkými závazky, kteří nepočítali s tím, že učednictví něco stojí. Zaplevelená půda udusí zrna, která jsou do ní zasetá. Ježíš označuje jako plevel starosti o život a bohatství. Právě tyto faktory nakonec udusí zaseté slovo. Dobrá půda představuje ty, kteří poslouchají slovo a přijímají je. Slovo v nich roste a přináší bohatou úrodu.

Nejpodrobněji Ježíš vysvětluje osud zrna ve skalnaté půdě a v půdě se spoustou plevele. Když Ježíš popisuje posluchače představené skalnatou půdou, poukazuje na protikladné prvky – přijímají slovo s radostí, ale jsou učedníky jen krátce. Když přijde pronásledování, odpadnou. Určitým kontrastem jsou posluchači „v půdě plné plevele“. Neodpadnou kvůli těžkým časům, ale naopak proto, že do jejich života vstupuje zájem o světské věci. Jejich pozornost se soustředí na věci tohoto světa místo na Boží království. Jejich starosti a obavy se točí kolem toho, co jim nabízí svět.

### Aplikace

*Uvažuj o svém vlastním životě. Vkrádají se do něj nějaké charakteristiky zrna na kraji silnice, v kamenité půdě nebo mezi plevelem? Často to může být mnohem méně pozorovatelné, než si dokážeme uvědomit. Potřebuješ ve svém životě něco změnit? Jak to můžeš udělat?*

## DŮVOD PRO PODOBENSTVÍ

<sup>10</sup>Když byl o samotě, vyptávali se ho ti, kdo byli s ním spolu s Dvanácti, co znamenají podobenství. <sup>11</sup>Řekl jim: „Vám je dáno znát tajemství Božího království; ale těm, kdo jsou vně, je to všechno hádankou, <sup>12</sup>aby, hleděli a hleděli, ale neviděli, poslouchali a poslouchali, ale nechápali, aby se snad neobrátili a nebylo jim odpuštěno.“ (Mk 4,10–12)

### Osobní studium

Proč podle úvodních veršů Ježíš učil v podobenstvích?

Povrchní čtení těchto veršů vyvolává dojem, že Ježíš učil v podobenstvích, aby udržel své pravdy skryté před těmi, kdo nepatřili k jeho nejbližším („ti, kteří jsou vně“). Takový pohled se však neshoduje s Ježíšovým jednáním na jiných místech v evangeliu Marka. Dozvídáme se například, že Ježíš byl zarmoucen nad tvrdým srdcem náboženských vůdců (Mk 3,5.6). Ježíš bral vážně argumenty zákoníků a podrobně vysvětloval, proč se mýlí (Mk 3,22–30). Na jiném místě Marek ukazuje, že náboženští vůdci chápou, že Ježíšovo podobenství o zlých vinařích je o nich (Mk 12,1–12). Šlo vlastně o varování, kam směřuje jejich spiknutí proti němu a jak hrozné následky bude pro ně mít takové jednání. Kdyby na nich Ježíši nezáleželo, nevaroval by je. Právě proto potřebujeme podrobněji prozkoumat Ježíšovy výroky v této kapitole (Mk 4). Jen tak budeme moci pochopit význam jeho slov.

Přečti si text Iz 6,1–13. Co se zde děje s Izajášem a jaké poselství má předat Izraeli?

Ježíš v našem úvodním textu (Mk 4,12) parafrázuje verše Iz 6,9.10. Izajáš se nachází v chrámu a dostává zjevení. Vidí Boha a je

ohromen Boží slávou a vlastní nečistotou. Bůh ho očistí a pověří ho šokujícím poselstvím. Podobně jako u Marka, i u Izajáše se tato slova zdají být v rozporu se zbytkem prorokovy knihy, ve které nacházíme mnoho slov útěchy pro Boží lid.

V Izajáši 6. kapitole má prorokovo poselství šokovat lidi, probudit je, aby se odvrátili od svých špatných cest. V Markovi se klíč k pochopení Ježíšových slov nachází v tomto výroku: „Kdo činí vůli Boží, to je můj bratr, má sestra i matka“ (Mk 3,35). Abychom pochopili Ježíšova slova a učení, musíme žít podle Boží vůle. Právě to přivádí člověka do Ježíšovy rodiny. Ti, kteří se již rozhodli, že Ježíš je posedlý ďáblem, nebudou jeho slova poslouchat.

Smyslem Ježíšových slov (Mk 4,10–12 v kontextu Iz 6) není zabránit lidem vidět, slyšet, chápat a obrátit se. Smyslem je ukázat, že naše vlastní předsudky a tvrdost našeho srdce nám může bránit přijmout zachraňující pravdu.

Tato pravda je hlavním poselstvím podobenství o rozséváči. Každý se sám rozhoduje, jakým typem půdy se stane. Je na nás, jestli se rozhodneme vidět, slyšet, chápat a obrátit se, nebo se zatvrdíme. Každý se rozhoduje sám za sebe. Spasení je otázka našeho vlastního rozhodnutí.

### Aplikace

Co může člověk udělat pro to, aby byl otevřen pro Boží pravdu?

## PODOBENSTVÍ O SVĚTLE A O SPRÁVNÉM MĚŘENÍ

<sup>21</sup>A řekl jim: „Přichází snad světlo, aby bylo dáno pod nádobu nebo pod postel, a ne na svícen?

<sup>22</sup>Nic není skrytého, aby to jednou nebylo zjeveno, a nic nebylo utajeno, leč aby vyšlo najevo.

<sup>23</sup>Kdo má uši k slyšení, slyš!“ (Mk 4,21–23)

<sup>24</sup>Řekl jim také: „Dávejte pozor na to, co slyšíte! Jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám, a ještě přidá. <sup>25</sup>Neboť kdo má, tomu bude dáno, a kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.“ (Mk 4,24.25)

### Osobní studium

Na co klade Ježíš důraz v podobenství o lampě (Mk 4,21–23)?

Tak jako dnes, i v Ježíšově době se domy lišily velikostí a způsobem konstrukce. Mnoho obydlí bylo inspirováno řeckým vzorem, kde se domy stavěly kolem dvora či jakéhosi nádvoří. Nevíme, o jakém domě Ježíš v podobenství mluví. Možná o honosném domě boháčů, nebo o malém, chudém domě rolníků. Ať šlo o jakoukoli stavbu, platí stejná zásada: jednoho dne bude pravda o Ježíši odhalena.

V podobenství o světle Ježíš klade dvě otázky (Mk 4,21). První očekává negativní odpověď: „Světlo se přece nedává ani pod nádobu, ani pod postel.“ Na druhou otázku očekáváme kladnou odpověď: „Světlo se přece dává na svícen nebo jiné vyvýšené místo.“ Ježíš předkládá absurdní a vtipný scénář, aby zdůraznil, o co mu jde. Světlo slouží k osvětlení, jinak ztrácí svůj účel.

V následujícím verši (Mk 4,22) Ježíš vysvětluje podobenství odkazem na tajemství, která byla zveřejněna. Každý, komu někdo odcizil mobil nebo napadl počítač, ví, co znamená zveřejnění tajemství! V podobenství však Ježíš mluví o pravdách evangelia.

Jaké ponaučení Ježíš přináší prostřednictvím podobenství o správném měření (Mk 4,24.25)?

Na mnoha místech ve světě se čerstvé produkty prodávají na otevřených trzích. Prodejci obvykle mají zařízení na měření množství prodávaného produktu. Běžnou praxí takových prodejců je přidat k odměřenému či odváženému zboží o něco více, aby kupující měl pocit, že se s ním zachází spravedlivě. Ježíš navazuje na způsob, jakým dobří prodejci zacházejí s kupujícími, aby poukázal na otevřenost vůči pravdě. Je-li člověk otevřený a následuje světlo, dostane ještě více. Ale pokud odmítne světlo, bude mu odebráno i to, co měl předtím.

### Aplikace

Jak můžeš do svého života aplikovat princip z podobenství o správném měření?

## ZASETÉ SEMENO A ZRNO

<sup>26</sup>Dále řekl: „S Božím královstvím je to tak, jako když člověk zaseje semeno do země; <sup>27</sup>ať spí, či bdí, v noci i ve dne, semeno vzhází a roste, on ani neví jak. <sup>28</sup>Země sama od sebe plodí nejprve stéblo, potom klas a nakonec zralé obilí v klasu. <sup>29</sup>A když úroda dozraje, hospodář hned pošle srp, protože nastala žeň.“ (Mk 4,26–29)

<sup>30</sup>Také řekl: „K čemu přirovnáme Boží království nebo jakým podobenstvím je znázorníme? <sup>31</sup>Je jako hořčičné zrno: Když je zaseto do země, je menší než všechna semena na zemi; <sup>32</sup>ale když je zaseto, vzejde, přerůstá všechny byliny a vyhání tak velké větve, že ptáci mohou hnízdit v jejich stínu.“ (Mk 4, 30–32)

### Osobní studium

Co je hlavní myšlenkou podobenství o zasetém semenu (Mk 4,26–29)?

Většina textů Evangelia podle Marka má paralely v Matoušově nebo Lukášově evangeliu. Toto krátké podobenství je ovšem jedinečné právě pro Marka. Těžištěm podobenství je proces růstu. Ježíš naznačuje, že takto funguje Boží království. Lidé mají svůj úkol, ale skutečný růst je Božím dílem. Není to nekonečný proces. S dozráním obilí příběh náhle končí. Právě tak druhý příchod Krista náhle ukončí dějiny našeho světa.

Co je hlavní myšlenkou podobenství o hořčičném zrně (Mk 4,30–32)?

Toto podobenství vyzdvihuje, jak něco velmi malého vyrostle v něco pozoruhodně velkého. Hořčičná zrna měří v průměru přibližně jeden milimetr. V textu popsána

rostlina je pravděpodobně hořčice černá (*Brassica nigra*) s velmi drobnými semínky (více než pět set semínek v jednom gramu). I když nejde o nejmenší semínka na světě, jsou dosti malá, zejména ve srovnání s rostlinou, která může dorůst až do výšky dvou metrů. Ježíš poznamenává, že ve „větších“ hořčice dokonce hnízdí ptáci. Tato slova jsou odkazem na texty Ž 104,12 a Da 4,10–12. Žalm 104 hovoří o Boží moci při stvoření světa a Da 4 představuje Nebúkadnesara jako velký strom, pod kterým celý svět nachází stín a potravu.

Ježíš mluví o tom, že Boží království, které začalo jako velmi malé, se stane velkým a mocným. Lidé v Ježíšově době se možná dívali s despektem na zaprášeného potulného kazatele z Galileje a jeho skupinku učedníků, ale čas ukázal, že jeho království milosti roste a neustále se rozšiřuje po celém světě.

### Aplikace

„A toto evangelium o království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům, a teprve potom přijde konec“ (Mt 24,14). Jaká byla „církev“, když Ježíš řekl tato slova? Proč jde o pozoruhodnou a naši víru potvrzující předpověď?

## PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. kapitolu „Vyšel rozséváč rozsévat“ (COL 33–61; PM 14–28) z knihy *Perly moudrosti*.

„Pravá svatost je plná odevzdanost Boží službě. To je podmínka pravého křesťanského života. Kristus požaduje bezvýhradnou odevzdanost, dokonalou službu. Žádá celé srdce, mysl a sílu. Nemůžeme pěstovat sobectví. Kdo žije jen pro sebe, není křesťan.

Láska má být základem každého našeho projevu. Láska je základem Boží vlády na nebi i na zemi a musí být také základem křesťanovy povahy. Jen ona může způsobit křesťanovu stálost. Jen ona ho může uschopnit, aby obstál ve zkouškách a odolal pokušení.

Láska se však projevuje v oběti. Plán vykoupení spočívá na oběti tak velké, že ji nelze změřit. Kristus dal za nás vše a lidé, kteří jej přijímají, jsou ochotni obětovat všechno pro svého Vykupitele. Přemýšlejí, jak uctít a oslavit Krista.“ (COL 48.49; PM 22)

### Otázky k rozhovoru

1. „Láska má být základem každého našeho projevu. Láska je základem Boží vlády na nebi i na zemi...“ Jak nám kříž ukazuje tuto úžasnou pravdu? Jak můžeme v našich životech zrcadlit tento druh lásky? Proč bychom měli?
2. Jak byste reagovali na tvrzení, že Ježíš vyprávěl podobenství, aby udržel ve tmě lidi, kteří s ním nechodili? Proč by Ježíš, který zemřel za každého člověka (viz 1J 2,2), úmyslně držel v temnotě lidi, které zachránil na kříži?
3. Světlo má být umístěno na svícnu, ne pod nějakou neprůsvitnou nádobou (Mk 4,21). Aplikujte tento princip na angažovanost vašeho sboru ve vaší místní komunitě. Jak můžete zvednout vaše světlo co nejvýše?
4. Zamyslete se nad podobenstvím o zasetém semenu (Mk 4,26–29). Jakou roli hrají lidé, když pomáhají semínku evangelia růst? Jakou roli hraje Bůh? Přestože očividně hraje me určitou roli, jak se můžeme ujistit, že jsme zcela závislí na Bohu? Mohl by být tento postoj úplné závislosti součástí toho, co musíme udělat, abychom rostli?